СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 85. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 12. квітня, 1923. VOL. XXXI. No. 85. Jersey City, N. J., Thursday, April 12, 1923. THREE CENTS

АМЕРИКА ВІДПЛАЧУЄТЬСЯ ЗА ІГНОРОВАННЄ ПРОТЕСТУ

ВАШІНГТОН, 10. квітня. — Американський уряд подає до публичного відома, що він не дав дозволу на приїзд до Злучених Держав жінці президента московських советів Катерини Каленіновій.

Уряд виразно зазначує, що відмова стоїть в звязку з недавними засудами проти провідників польських католиків в Росії. Уряд хоче відплатитися советам за те, що вони не зважали на протест Злучених Держав. Замітно, що в своїм комунікаті уряд називає Росію „так званою советською републикою Росії". Уряд підчеркує, що наслідком засуду та виконання кари смерти на Бучкаревичу в Злучених Державах панує загальне обурення на большевиків, з огляду на яке приїзд пані Каленінової буввби непожаданий.

Пані Каленінова говорила, що вона збиралася приїхати до Америки, щоби організувати гуманітарну поміч для Росії. Проти її приїзду виступив ряд американських патріотичних організацій, закидаючи її, що гуманітарна поміч се лишень блахман, під яким вкривається охота робити большевицьку пропаганду. Уряд на сі протести не відповідав, поки не скоїлася справа з Бучкаревичом та Цепляком.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО СВОЇ НАЙБЛИЗЧІ ПЛЯНИ

ВАШІНГТОН, 10. квітня. — Вернувши з ферій, президент Гардинг дав через своїх приятелів до зрозуміння, що він не збирається в подорож по Злучених Державах та Аляскі в ціли виголошення промов про свою політику, внутрішну й заграничну, як про се ходили чутки в часописях. Він заявляє, що колиб навіть поїхав на таку туру, то буде говорити до народа не яко кандидат на преиздента, але яко президент. Він підчеркнув, що його погляди про участь Злучених Держав в межидержавних організаціях не змінилися: він далі стоїть за тим, щоби Злучені Держави приступили до межидержавного суду при Лізі Народів, не приступаючи до самої Ліги. Він далі уважає се можливим.

ПЛЯНУЮТЬ ЗМЕНЧЕННЄ ПОДАТКІВ

ВАШІНГТОН, 10. квітня. — Кабінет президента Гардинга застановлявся нині над справою зменчення податків. Президент Гардинг заявився за зниженнем податків і податкових додатків. Президент відай дасть в тій справі відповідну раду найблизчому конгресови при нагоді його отворення.

В СПРАВІ ПРОГИБІЦІЇ

ГАРТФОРД, Конектикат, 10. квітня. — Стейтова легіслятура заявилася проти пропозиції вислати до конгресу петицію (просьбу) о обмеженне прогибіційного закона.

ВІКТОРІЯ, Британська Колумбія, 10. квітня. — Канадійський уряд почав сильну акцію проти пачковання морем горівки до Злучених Держав. Місцеві британські митові уряди дістали нині приказ не давати кораблям дозволу виїздити з ладунками горівки на море. Приказ звернений виразно проти пачкарів трунків до Злучених Держав.

ЗАХОДИ УРЯДУ ПРОТИ ЖОВТОЇ ФЕБРИ

ВАШІНГТОН, 10. квітня. — Уряд почав сильніщі заходи проти поширення жовтої фебри сього літа, якого сподіються як наслідку легкої зими в полудневій части Злучених Держав.

НОВА НАГІНКА ПРОТИ КАНДИДАТІВ НА КОМІСАРІВ

ВАШІНГТОН, 10. квітня. — Федеральні агенти зробили трус та арештували сімох комуністів. Всі вони молоді люди, звичайно низче 20 літ життя. Як кажуть агенти, при ревізії в них найдено докази, що американські большевики вели агітацію серед американських урядників.

СЛІДСТВО В СПРАВІ РАБСТВА АРЕШТАНТІВ

МЕДИСОН, Флорида, 10. квітня. — Завтра починається тут переслуханне арештантів, сидячих в стейтових тюрмах, щоби ствердити, на скілько правдиві закиди, піднесені проти стейтових тюремних властий, про знущання над арештантами та про трактованне їх як рабів. Переслуханне має відбутися перед великою лавою присяжних суддів, яка має видати рішенне, чи віддати винуватих судови. Найголовнійшою справою буде питанне, від чого помер молодий арештант Тейберт та чи правдою є, що він помер наслідком побоїв з рук начальника арештантського табора.

ЖІНКИ ОБУРЕНІ НА НАЙВИСШИЙ СУД

ВАШІНГТОН, 10. квітня. — Наслідком вчерашнього рішення Найвисшого Суду Злучених Держав, яким признано неконституційним закон про мінімальну (найнизчу) заплату для жінок, настало серед жіночих організацій таке обурення, що вони скликують в короткім часі конгрес всіх жіночих організацій, заінтересованих сею справою.

Провідниці жіночих організацій критикують остро рішенне суду. Побоюються вони, що безпосереднім наслідком рішення буде обниженне робітничої заплати для яких півтора міліона працюючих женщин. Не менче остро заявляються против рішення провідники Американської Федерації Праці.

Наслідком рішення Найвисшого Суду треба признати теж започаткованне акцій за основнійшим утвердженнем законів про мінімальну заплату для жінок. Ось так в нюйорській стейтовій легіслятурі піднесено проєкт зміни стейтової конституції в тім напрямі, щоби й Найвисший Суд не міг нічого против сього зробити.

У. Н. СОЮЗ

ПРИЙМАЄ В ЦВІТНІ, МАЮ І В ЧЕРВНІ, 1923, НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ, БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ У. Н. СОЮЗА, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИЄДНУЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ЯК НАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ, А ТАКОЖ ДІТИЙ!

ПОДБАЙТЕ, ЩОБ ЗА СЕЙ ЧАС У. Н. СОЮЗ ДІЙСНО ЗРІС ЗНАЧНО В СИЛУ ЧЛЕНІВ І МАЙНА ДЛЯ ДОБРА І СЛАВИ УСЬОГО ЧЛЕНСТВА І УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ.

ВІДДІЛИ МОЖУТЬ СІЙ АКЦІЇ ПОМОГТИ ТАКОЖ І ВІДПИСАННЄМ ВСТУПНОГО У СЕБЕ.

ТОЖ ДО ДІЛА, НЕХАЙ ДЕНЬ 1-ого ЛИПНЯ ВИКАЖЕ ВЕЛИКИЙ ЗРІСТ У. Н. СОЮЗА!

ПЛЯНУЮТЬ ТУНЕЛЬ ПОПІД ГУДСОН

В Ню Йорку зорганізувалася компанія Берген Танел Корпорейшен, котра поклала собі за ціль покласти тунель попід ріку Гудсон. Тунель має лучити Ню Йорк з повітом Берген в стейті Ню Джерзі, і має він бути призначений не для зелізниць, як всі, досі побудовані тунелі, а для піших та возів.

ОЖИВИЛИ ДИТИНУ НА 6 ГОДИН

В одній родині в Дітройті, Мишиген, вродилася давно родичам ожидана дитина. Присутні при породі лікарі ствердили, що дитина вродилася не жива, бо її легке та серце не функціонувала. Лікарі скоро рішилися подати дитині оживляючий лік та пробувати хоча ним оживити легені й серце. Дали дитині адреналіни, яку добувається з живих сотворінь, бо її виділює железа в живім тілі. Під впливом адреналіни, запущеної в само серце, серце почало справді працювати. Щоби розбудити легені треба було вжити спеціяльного на се приладу, так званого пульмотора. Аж по таких клопотах новороденок дав знаки життя. Але не на довго. Серце працювало лишень 6 годин, а легені всего 17 мінут. Всеж таки спроба викликала велике заінтересованнє в медичнім світі.

ПРИДУМАЛИ ОЩАДНУ МАШИНУ

Департамент фльоти оповіщує, що його інжинерам вдалося придумати летничу машину, яка ощаджує 90 процент сили, досі вживаної. Ся машина має бути так удосконалена, що коли підчас війни летничі машини могли летіти найбільше 100 годин, то тепер тою самою силою можна летіти 573 години. Колиб її примінити до автомобілів, то тою самою, якою тепер їдеться 6.500 миль (пересічна їзда автомобіля на рік) можнаби їхати її 100,000 миль на годину.

ХОЧУТЬ ПОЛАГОДИТИ СТРАЙК МУЗИКАНТІВ

Страйк музикантів буде відай полагоджений, бо товариство властителів театрів уже згодилися на конференцію з представниками юнії.

ЗЛОВИЛИ ПО 8 ЛІТАХ

В місті Філядельфії арештовано оногді якогось К. Слотера, котрого від 8 літ пошукує суд в Пуебльо, Колорадо, щоби судити його за спроневіренне гроший в однім банку.

НОВЕ ЗЕЛІЗНИЧЕ СЛІДСТВО

Федеральна Комісія для Межистейтової Торговлі почала слідство над оплатами за їзду спальними возами на зелізницях, які, як кажуть, рахують тепер за свою службу за богато.

ОСТАНКИ РАБСТВА В АМЕРИЦІ

У Флориді роспочато судове слідство в справі знущань над засудженими судами арештантами, яких віддавано приватним людям в найми. Наймаючі арештантів мали знущати над ними в нелюдський спосіб, деколи навіть вбивати як собак.

ПЕРЕМІНИЛИ ГАЗ НА ТЕЧУ

Бюро Мір („Бюро оф Стендардз") при департаменті торговлі в Вашінгтоні робило недавно спроби з переміненнем газу водня (гирдогену) на течу та стале тіло. Урядники відділу взяли кілька тисяч кубічних стіп сього газу та за кілька годин при помочи відповідної машинерії переміняли його в плин, а опісля навіть в солідне тіло, що виглядало як сніг. Щоби се зробити, треба було охолодити газ до 430 степенів фаренгайта понизче зера. В той спосіб урядовій лябораторії вдалося витворити таке зимно, якого ще ніхто до сі не осягнув. Ще 30 степенів холоду, а урядникам булоби вдалося осягнути температуру 459 степенів фаренгайта понизче зера або температуру, при якій нема ніякого тепла.

Проби роблено на те, щоби прослідити як ріжні тіла заховуються при обниженій теплоті. Замітне, примір, що з кілька тисяч кубічних стіп газу водня одержано всего кварту того тіла в плиннім стані.

НЕ ДБАЮТЬ ЗА АМЕРИКУ

На Пан-Американським Конгресі, що відбувається в чілійськім місті Сантіяго, викликала велику сензацію коста-ріцька депутація, предложивши нараді конгресу проєкт зміни конституції Все-американського Союза в тім напрямі, щоби на будуче можна до Союза приймати теж держави, не признані американським урядом. Досі в конституції Союза є така постанова.

500 ДОЛЯРІВ ЗА ВБИТТЄ ГОРІВЧАНОГО ЗЛОДІЯ

Одна дестилярня горівки в Фредерику, Меріленд, довідавшися, що злодії плянують обрабувати її склади, оголосила 500 долярів надгороди тому сторожови, що вбе першого такого злодія.

ЧУДНІ НАРОДНОСТИ В МАНІТОБІ

Канадійске міністерство промислу і торговлі видало послідними днями 11 болетин з шестої переписі населеня Канади. З болетину довідуємося, що в Манітобі є 610,118 душ населення, а з того тільки 350,922 або около сім дванайцятих зачисляються на народів, що вживають англійської мови (Англійці, Ірляндці, Скотляндці, Канадійці, Американці). Решта населення складаєся з 43 ріжних народностий, між якими є слідуючі: Французи, „Австрійці", Бельгійці, Китайці, Чехи, Данці, Голяндці, Фінці, Німці, Греки, Євреї, Мадяри, Ісляндці, Індіяни, Італійці, Японці, Негри, Норвежці, Поляки, Румуни, Росіяни, Альбанці, Югославяни, Серби, Шведи, Швайцарці, Сирійці, „Буковинці", „Галіціяни", „Русини", Українці, Араби, Вірмени, Болгари, Мексиканці, Турки і т. д.

Найбільший процент чужинецького населення, так у Вінніпегу як і в цілій провінції, становлять Українці. Статистика подає їх число у Північнім Вінніпегу як 6,165 душ. Якби до Українців додати ще Русинів, Австріяків, Галіціян і Буковинців, то се число представлялоб ся далеко висше хоч за те булоби менше народностий в Манітобі. Із сільських округів найбільше українського населення показує Давфін, бо 10,361. Місто Вінніпег має 58,518 душ всего чужинецького населення.

ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ НА УКРАЇНІ

ЛЬВІВ, 10. марта. — Московська большевицька газета „Извєстія" повідомляє, що в Золотоноші, полтавської губернії, частини державного політичного управління після бою із загоном повстанського отамана Філі забили сього повстанського ватажка. Загін його рушив за Дніпро.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЯРМАРКИ НА УКРАЇНІ

Харківський хрещенський ярмарок не покорив і 50 прц. витрачених на її організацію коштів. „Екон. Жизжнь", підводячи підрахунки, зазначає, що на ярмарку було завязано всього лише 400 умов, і що по своїм оборотам він досяг ледви 40 прц. обороту до військових часів.

Київські контракти функціонують дуже слабо: експонатів привезено дуже мало, купецтво, що зїхалось, не мало гроший й через те обороти дуже незначні.

20,000 УКРАЇНЦІВ У ЛЬВОВІ ПРИСЯГАЄ НА СВЯТОЮРСЬКІЙ ГОРІ, ЩО ГАЛИЧИНА СЕ ЧАСТИНА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ПРАГА, 22. марта. — В неділю, 18. марта с. р., Українці у Львові уладили велику демонтрацію проти рішення аліянтської конференції амбасадорів в Парижі з 14. с. м. у справі Східної Галичини, а рівночасно і маніфестацію за державною самостійностю України разом з Галичиною.

На Святоюрській площі зібралось біля 20,000 Українців і Українок, старих і молодих, котрі всі однодушно під проводом сідоглавого президента Юліяна Романчука присягнули, піднісши руки вгору, що Східна Галичина є частиною української держави.

На поважну українську маніфестацію напала піша і кінна польська поліція, котра богато осіб увязнила і покалічила.

ПРОТЕСТ ВОЛИНСЬКИХ І ХОЛМСЬКИХ ПОСЛІВ ВАРШАВСЬКОГО СОЙМУ ПРОТИ „ВІДДАЧІ" СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ПОЛЬЩІ

ЛЬВІВ, 21. марта. — Українські посли і сенатори з Волині і Холмщини підписали протест проти „віддачі" аліянтською конференцією амбасадорів Східної Галичини Польщі.

Протест підписало 21 послів і 6 сенаторів.

Українські часописі помістили сей протест, але польська прокураторія сконфіскувала.

БОЛЬШЕВИКИ КАЖУТЬ, ЩО ЇМ ГРОЗИТЬ ВІЙНА ІЗ ЗАХОДУ

БЕРЛІН, 9. квітня. — З Харкова повідомляють, що голова „української" червоної армії заявив, що Росії грозить небаром війна на заході.

Ся війна, казав він, або навчить капіталістичний світ востаннє, що большевиків годі зборoти, або знищить большевизм до нащадку.

ФРАНЦІЯ ГОТОВИТЬ ПОЛЬЩУ ДО ВІЙНИ ПРОТИ РОСІЙСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ

ВАРШАВА, 9. квітня. — Сюди має приїхати небаром головний командант армії маршал Фош.

Його приїзд стоїть у звязи з военними приготованнями Польщі до війни з Росією, яка, як тут говорять, може вибухнути дуже скоро.

Франція старається притягнути теж і Чихословаччину до комбінації проти російських большевиків.

ЗГИНУВ ГОЛОВНИЙ КОМАНДАНТ ІРЛЯНДСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 10. квітня. — Нині зловлено головного команданта ірляндських повстанців Ліму Лінч. Вчасі ловлення його смертельно ранено і він небаром помер.

Повідомляють, що разом з Лінчем був ДеВалера, але втік.

ІРЛЯНДСЬКІ ПОВСТАНЦІ СТРАТИЛИ СИЛУ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 9. квітня. — Ірляндська влада захопила документи републиканських повстанців, з яких виходить, що вони вже ведуть боротьбу останками своїх сил.

ВЕЛИКА ДЕМОНСТРАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ РОБІТНИКІВ ПІДЧАС ПОХОРОНУ УБИТИХ ФРАНЦУЗАМИ ТОВАРИШІВ

ЕССЕН, Німеччина, 10. квітня. — Нині відбувся тут похорон німецьких робітників, котрих убили французькі наїзники у Великодну суботу, дня 31-го марта с. р.

Робітники заводів Крупа в силі 70,000 душ, уставилися шпаліром на 5 миль від фабрик Крупна аж до кладовища, де спочилй жертви наїзницького розбою.

Ціле місто Ессен було замкнене і наче завмерло на цілий день. Товпи населення тільки приглядались сумному похоронному походови і рядам робітничої армії, які стояли спокійно в непроглядній довжині, щоб віддати почесть своїм безвинно убитим ворогом товаришам.

БОРОТЬБА НІМЦІВ З ЛИТОВЦЯМИ

БЕРЛІН, 9. квітня. — З Мемеля доносять, що тамошні Німці зачали загальний страйк проти литовської влади.

Вони домагаються автономії Мемеля і кажуть, що вони не відкличуть загального страйку, поки литовське військо не забереться з Мемеля.

ВІНЧАННЄ ДОЧКИ ІТАЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ

РИМ, 9. квітня. — Нині відбулось тут вінчаннє дочки італійського короля Йоляндн з капітаном графом Кальвіні ді Берґольо.

Через подружє королівна тратить всі свої королівські права.

БОЛЬШЕВИКИ ВІДКЛАДАЮТЬ СУД НАД ТИХОНОМ ДО 17-ОГО С. М.

МОСКВА, 10. квітня. — Тутешній большевицький „революційний" трибунал відложив суд над патріярхом московської православної церкви і московським митрополитом Тихоном до 17-го с. м. Його мають судити большевики за спротив большевицькому „урядови" підчас граблення церков з дорогоцінностий.

ВЕЛИКДЕНЬ В МОСКВІ

МОСКВА, 9. квітня. — Вчера в перший день Великодня тутешні церкви були переповнені народом.

Комуністи хотіли уладити демонстрації проти церкви вчасі Великодних відправ, але большевицька влада заборонила.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays.
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДІСТАЛИ НАУКУ.

Минувшої пятниці покінчилася в Маріоні, в Илинойсі, друга росправа в справі відомої геринської масакри скебів, котра мала місце минувшого червня, а в котрій погибло 22 скебів та сторожів. Подібно як перша росправа, так і ся покінчилася увільненнем обжалованих від вини й кари.

Сей присуд так поразив стейтову прокураторію, котра вела обжалованнє, що головний стейтовий прокуратор заявив, що він не буде вже ставити других виновників геринської масакри під суд, бо не вірить, щоби в вілїемсонськім повіті, де справи судилися, можна добитися присуду виновників масакри. Державний прокуратор навіть сказав, що після його думки в сім повіті взагалі справедливість неможлива, чим знов обурив на себе суддю, що провадив на росправі, котрий закинув прокураторови, що прокуратор повинен зложити вину на себе, а не шукати виновників поза собою. До сеї заяви адвокати оборони додали ще й свої факти, вказуючи на те, що присяжними суддями були не приятелі юнійних організацій, але фармері, яким борба в углевім промислі байдужа справа.

Як видно з сеї дебати, всі спорячі сторони признають, що присяжні судді видалиб в справі других обжалованих такі самі увільняючі оречення, які видали вже в справі двох частин підозрених. Отсе переконаннє мають всі. І се власне є фактом не аби якої ваги. Він показує, що пересічні американські горожани, робітники та фармери, вже спрmember собі вибрики роспаношених вуглевих баронів, що, не хотячи платити належитої заплати робітникам, провокують страйк, а відтак пробують ломати його при помочи розбишаків, нанятих буцїмто для стереження загроженого страйкарями компанічного добра. Видно, американська публика вже має досить такої провокації та вже недалекий час, коли таке наниманнє приватних бандитів буде заборонене законом.

Геринська масакра та два меріонські процеси станули великим придорожним каменем на шляху американського робітника до добуття собі більшої промислової свободи.

ГАЛИЧИНА НЕ ПІДДАЄТЬСЯ.

Дорогою приватних листів приходять вісти зі Львова про те, як львівські Українці приняли вістку про рішенне ради аліянтських амбасадорів про затвердженнє російсько-польської границі, ухваленої Москалями та Поляками в Ризі. Пишуть, що в той самий час, коли львівська Польонія збиралася святкувати се рішенне великим походом улицями міста, Українці зібралися на поважну протидемонстрацію, в якій взяли участь десятки тисяч людий. Завершеннем демонстрації мала бути присяга, яку всі демонстранти зложили, проводжені старим українським політиком Романчуком, а в котрій вони поклялися не переставати боротися проти ляцького наїзду так довго, поки не повстане назад самостійна українська народна република на всіх українських землях.

Львівська демонстрація, котра, звичайно, покінчилася численними арештуваннями та многими пораненнями, є вимовним та наглядним доказом живучости ідеї самостійности української держави. Український народ не піддасться своїм наїзникам, не прийме ніяких рішень, риських чи париських, що віддають його яко худобу туди, куди він не хоче належати. Демонстрація показує, що ні наїзд, ні страшні знущання наїзників, ні амбасадорські ні комісарські рішення не відібрали українському народови охоти та волі боротися за панованнє на своїй прадідній земді.

Львівська демонстрація є теж відповіддю на вовче виття собак, нанятих Москалями та Ляхами для дезорґанізовання українського народа та відбирання йому охоти до дальшої боротьби. Львівська демонстрація є пощочиною для тих підлих душ, що вийшли з московських та ляцьких загуменків радити нашим людям: „Не тратьте, куме, сили! Спускайтесь на дно!" Десятки тисяч рук, піднятих на клятву, се рівночасний проклон на юдиного насіння, що любить Україну тоді, коли вона вільна й свобідна, але не любить її тоді, коли вона в кайданах та потребує помочи. Сліди української крови, що значуть дорогу українських героїв з демонстрації в тюрму, є відповіддю для тих гиен, що заповідали, що провідники українського народа в Галичині підуть доптати стежки в Варшаву по польські концесії.

Таким чином, і риські і париські рішення, місто підривати силу та боротьбу українського народа за повну національну свободу, лишень його скріплять. Правда, від боротьби відпадає дранте, все налетіле, все шумовиннє, яке приссалося до боротьби в надії будучої наживи. Воно вже дезертирує. Але зате здорове звено народа осталося на далі здоровим, і народні широкі маси йдуть далі сміло та незломно до великої цїли: до самостійної української держави.

ЗМІНА АДРЕСИ ГАЛИЦЬКОЇ МІСІЇ.

Звертається увагу на зміну льокалю Галицької Місії у Вашингтоні, Д. К. Всі писма проситься тепер посилати на адресу:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA,
Mutual Fire Ins. Bldg. - - Washington, D. C.

ЗЛОЧИН!

(Від власного кореспондента).

Коли український нарід Галичини утворив 1. падолиста 1918 свою державу, — напав на Галицьку землю її історичний ворог Польща, щоб наложити на неї ярмо польської неволю.

Девять місяців українська армія — армія героїв, яку може утворити тільки безмежна любов рідної землі, — ставила опір польському ворогови, вкриваючи простір від Сяну по Збруч своїм тілом, поливаючи своєю кровю в важкій боротьбі з переважаючими силами ворога, перед яким уступила аж тоді, коли вистрілила останній набій.

За той час українське правительство через своїх делегатів у Парижі робило все, що було в його силах, щоби представити Мировій Конференції злочинність польського нападу на українську землю і заставити її приказати польському грабіжникови уступитися з української землі.

Все — даром! Найвисша Рада Мирової Конференції, яка проголосила, що хоче впорядкувати міжнародні відносини на основі права самовизначення народів, була сліпа і глуха на українські представлення.

Доки їй здавалося, що Українці можуть побити Польщу, доти удивила, нібито вона хоче погодити воюючі сторони, і грозила, що горе тому, хто не послухає її приказу і далі вестиме війну, звертаючи ті погрози в українську сторону, щоби зробити Українців податливійшими на польські домагання.

Та коли Польща, при помочи Франції, почала брати перевагу над українською армією і в надії, що завоює цілу Галичину, відкинула умови перемиря, подиктовані комісією, яку утворила для сеї цїли Найвисша Рада, — тоді Найвисша Рада, виждавши, аж українська армія буде виперта за Збруч, видала рішенне, яким уповажнила Польщу заняти українську Галичину.

Так Найвисша Рада Мирової Конференції сповнила страшний злочин на українськім народі Галичини: віддала його землю під окупацію його історичного ворога — Польщі.

Сталося се рішенням Найвисшої Ради з 25. червня 1919.

Одначе Найвисша Рада не поспіла сповнити свого злочину в цілій наготі і прикрила його обіцянкою, що се тільки тимчасове зарядженнє, після якого український нарід Галичини одержить змогу виконати право самовизначення.

Згадане рішенне, уповажнивши Польщу заняти українську Галичину, в дальших точках (3-ій і 4-ій) говорить:

„3. Польща буде уповажнена завести в Східній Галичині цивільну адміністрацію, після того, як заключить з державами антанти умову, яка повинна по змозі забезпечити **автономію території і політичні, релігійні й особисті свободи населення.**

„4. Ся умова буде спиратися на **право самовизначення**, яке в кінці виконає населенне Галичини що-до своєї державної приналежности; час, в якім се право буде виконане, означать держави антанти або орган, який вони до сього уповажнять."

В наведених точках рішення з 25 червня 1919 Найвисша Рада заявила:

що звязок Галичини з Польщею буде тільки тимчасовий,

що на час сього звязку окрема умова між державами антанти й Польщею забезпечить Галичині територіяльну автономію і політичні, релігійні й особисті свободи населення,

що після сього тимчасового звязку український нарід Галичини одержить змогу виконати право самовизначення.

За сим рішеннем Найвисшої Ради пішли дальші міжнародні рішення, які стверджували, що українська Галичина є окремою державною територією, яка остає тільки тимчасово під окупацією Польщі і якої положенне мають вирішити головні держави антанти, а саме: артикул 87 версайського договору, (держави антанти мають означити східні границі Польщі) артикул, 91 сен-жерменського договору, (суверенами Галичини є головні держави антанти), рішенне Найвисшої Ради з 8 грудня 1919 про границю між Польщею, й Галичиною (лінія Керзона), договір між головними державами антанти й Польщею в Спа з 10 липня 1920 (Польща годилася приняти рішенне головних держав антанти в справі Галичини; перед рішеннєм мають бути вислухані представники Галичини) договір між головними державами антанти й сукцесійними державами Австро-Угорщини в Севр з 10 серпня 1920 (Галичина вважається окремою державною територією) — і в кінці ухвали Ради і загальних зборів Союза Націй, — про потребу як найшвидшого вирішення галицької справи.

Наступили **чотири роки страшної польської окупації.**

За сі страшні чотири роки українські змагання мали за ціль:

в краю ставити опір зарядженням Польщі, які мала за ціль перемінити Галичину в часть польської держави, і сим опором зазначувати, що Галичина до Польщі не належить і український нарід приналежним до Польщі себе не вважає;

в міжнародній політиці старатися, щоби головні держави антанти як вирішила галицьку справу як найшвидше і по думці права самовизначення українського народу, себто усунули польську окупацію і привернули Галичині державну незалежність.

Я не буду описувати ані тої геройської боротьби, яку вів проти польської окупації поневолений край, ані тих заходів на арені міжнародньої політики, які робило українське правительство Галичини. Все те — річи відомі і будуть записані в історії нашої визвольної боротьби як геройські змагання поневоленого народу.

В кінці прийшло рішенне.

Коротке донесенне французької урядової аґенції (Havas) приносить сьогодня відомість, що вчера, 14 марта, Рада Амбасадорів **рішила признати лінію рижського договору східною границею Польщі.**

Що се значить? Українська Галичина Знаходиться на захід від рижської лінії. Коли отже рижська лінія творить східну границю Польщі, то Рада Амбасадорів **включила українську Галичину в границі польської держави.**

Ось що говорить нинішне коротке донесенне про вчерашне рішенне Ради Амбасадорів!

Злочин, сповнений Найвисшою Радою 25 червня 1919, одержав 14 марта 1923 від Ради Амбасадорів санкцію міжнародного права.

Рада Амбасадорів рішила, що українська Галичина має стати частю польської держави, значить, має остати на все в польській неволі.

Подробиці рішення Ради Амбасадорів ще не є відомі. Не знаємо, чи вона признала Галичину Польщі без ніяких застережень, чи застерегла для неї окреме автономічне положенне під міжнародньою контролею (як се прим. передвиджував проект статута для Галичини з 20 падолиста 1919).

Одначе се не зміняє справи. Рішенне Ради Амбасадорів признає Галичину Польщі, значить, відбирає Галичині державну самостійність. А в якій формі се має статися, се справа другорядна. Так чи инакше — український нарід Галичини державної самостійности не зречеться!

В сій хвилі, коли тільки розійшлася відомість про злочин Ради Амбасадорів над українським народом Галичини, треба з повним натиском ствердити, що рішенне Ради Амбасадорів являється **ярким нарушеннем міжнародного права.**

Найвисша Рада в рішенню з 25 червня 1919 заявила, що український нарід Галичини **одержить змогу виконати право самоозначення**. Ся заява містить в собі міжнарододньоправне зобовязанне, вона означує границі, в яких **мусить** обертатися рішенне головних держав антанти в справі Галичини.

Тільки те рішенне було би правне, яке давало би українському народови змогу виконати право самовизначення. Всяке инше рішенне є нарушеннем права.

Таким чином рішенне Ради Амбасадорів є зі становища міжнародного права **безправним і правно необовязуючим.**

Рішенне Ради Амбасадорів витворює для українського народу Галичини нове положенне. Він мусить обдумати плян дальшої боротьби за визволенне з польської неволі, — боротьби як з краю, так і на міжнародній арені.

Та в кождім разі треба ствердити одно:

Рішення Ради Амбасадорів український нарід не признає для себе обовязуючим, він не вложить своєї шиї в ярмо польської державности, а буде далі боротися за державну незалежність.

Відень, 15 марта 1923.

Д-р Михайло Лозинський.

ВЕКСЕЛЬ ПУШКІНА

В новому, 10-тому числі совітського журналу „Красная Нива" опубліковано фотографічну знимку векселя, підписаного ґеніяльним російським поетом Пушкіном.

ВУЛЬКАН.

Вулькан — се символ наших рідних поколінь,
Се наше давне-незабутне,
Се символ наших любих мрій, змагань, стремлінь
Й надія наша на майбутнє.

Століттями дрімав народ немов вулькан
Якого згасли творчі сили.
В колишній славі все кохався великан
Як вороги його душили.

Та промінь творчих сил в народі не погас —
В нутрі його клекоче лява
І громом вибух вже гремить! Надходить час
І залуна по світі слава!

Народ-вулькан лише дріма. І гране гнів, —
Лявіна хвилею своєю
У натовпі змете одвічних ворогів,
А з Польщі зробить він Помпею!...

Ол. Неприцький-Грановський.

СТРАШНА ПІМСТА.

(Причинок до історії українсько-большевицької війни).

Берлінський щоденник „Берлінер Цайтунґ ам Міттаґ" з 13. березня с. р. подає в дописі з Букарешту опис слідуючої страшної події, яка цікава для нас ще й тим, що вяжеться тісно з боротьбою України проти большевицької окупації:

„Сими днями селянин МИКОЛА ЛАПУШИН з села Сатанова біля Хотину на Бесарабії вертав серед сильної сніговиці з міста додому. Не могучи добитися до села, він схоронився до печери, яка була недалеко від дороги, щоби там перечекати, поки буря втихне. Коли він так ждав в печері, звернув його увагу темний предмет, що лежав у куті. Він підступив до нього і на превеликий жах побачив, що се був ЖІНОЧИЙ ТРУП, покритий рештками лахміття і в стані цілковитого розкладу. Прийшовши до себе після першого переполоху, він почав розглядатися уважніще в печері. Він побачив, що кістяк був ПРИКОВАНИЙ ТЯЖКИМ ЗАЛІЗНИМ ЛАНЦОМ ДО СКАЛИ. Біля кістяка лежала записна книжочка, яку Лапушин забрав зі собою. Коли по кількох годинах хуртовина успокоїлася, Лапушин вернув додому, доніс про свою пригоду найблизшій поліційній власти та передав їй найдений записник.

На основі сього записника поліція ствердила, що в печері находиться труп дівчини МАГДАЛИНИ ФРІШ, дочки аптикаря з Пйотркова в Польщі. Підчас світової війни вона познайомилася була з російським офіцером МИХАЙЛОМ САВРОВИМ, з яким удержувала близші зносини. Коли вибухла революція в Росії, Савров вступив до УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ. Своє високе офіцерське становище в українській армії він використав на се, що став шпіоном на користь німецької армії, котра була ще тоді на Україні. Його найліпшою помічницею при шпіонажі була власне його любка Фріш. Вона була все при ньому і посередничила між ним і німецьким штабом. Коли після уступлення Німців Україну заняли большевики, Савров зі своєю любкою перейшли на їх службу. Перебуваючи заєдно в тилу армій Денікіна і Вранґеля, вони доносили большевикам як найдокладніще про рухи сих армій. Денікін і Вранґель бачили, що большевики чудово поінформовані про їхні пляни, а коли підозріння впало на Саврова і Фріш, вони назначили високу нагороду за їх голови. Але зловити їм їх не вдалося.

Після розгрому армії Вранґеля Савров і Фрішівна, відома загально зі своєї надзвичайної краси, жили деякий час на Херсонщині, а потім перенеслися до Могилева на Поділлі, щоби там слідкувати за рухами АРМІЇ ПЕТЛЮРИ. Незабаром Савров попав тяжко ранений в полон української армії. При ньому найшли записки, які зраджували його шпіонське ремесло, і він був негайно розстріляний. Магдалина Фріш була теж взята в полон, але її вдалося втікти до Хотина, де вона довший час скривалася.

В 1921. році по розбиттю української армії декілька українських старшин і козаків опинилося в Хотині. Припадково вони стрінули на вулиці Фрішівну і пізнали її. Памятаючи добре ті нещастя, які вона спричинила українській армії, вони рішили СТРАШНО ПІМСТИСТИСЯ. Ще тої самої ночі вони окружили дім, в якім мешкала Фрішівна, вдерлися через вікно до її мешкання, витягнули її з ліжка і звязану занесли за місто в печеру. Там ПРИКУВАЛИ ЇЇ ЗАЛІЗНИМ ЛАНЦОМ ДО СКЕЛІ і, лишаючи її саму, заявили їй, що на основі засуду їхнього суду її присуджено тут загинути.

Фрішівна мала ще на стільки сили, що списала цілу подію у своїм записнику. Коли стала наближатися голодова смерть, а ратунку ніякого не було, вона ВИПИЛА полишену біля неї старшинами ОТРУТУ і вмерла серед страшних мук.

Ся подія скоїлася 23. жовтня 1921. року. Скелет шпіонки увільнено з кайдан і поховано сими днями на кладовищі у Хотині..."

З ГУЦУЛЬСЬКИХ ГІР.

Будинків тут тепер ніхто не будує і ніхто не знає сказати, кілько би такий будинок коштував, — бо щоднини все дороще і дороще коштує. Протягом одного місяця кукуруза з 35.000 марок вийшла на 200,000, корова знов від грудня, яка коштувала 100,000, нині три міліони.

Тиждень перед виборами всі к р и м і н а л и в „малопольсце всходней" були переповнені інтелігенційов і кращими селянами. Зараз по виарештованню, мури були заліплені найріжнороднійшими „рускімі одезвамі", які накликали та заклинали, щоб усі лавою та гурмою пішли до виборів, до сойму і сенату „найяснійшої польської річипосполитої". Гори були засипані телеґрамами, нібито від Петрушевича через Народний Комітет у Львові, щоби всі пішли до виборів. Панна Ст... аж пріла так дуже помагала свому „нажечонему" („обронца Львова") в експедійованню відозв і телеграм у гори. — Каже: „іду помагати свому хлопцеви". У горах наробили щось поверх десять тисяч голосів і вийшов послом **драб війт з Жабйого Дутчак,** так що з цілої „всходней Малопольскі" вийшло пятьох драбів. Гори були і є заляні „Йонтиками", які рабують та мучать Гуцулів.

У місяць після виборів зробили асетерунок. Нічев ходили поміж хатами, виловлювали та **приводили кованих ланцами до асентерунку.** В січни мались зголосити вже до війська, та ніхто не явивсь, то розбрелись горами та долами. Карні експедиції рабують та пекольні муки завдають „добровольцям", їх родичам, та цілому селу. **Кованих ланцами (такими як мають фірмани коло возів) докупи по чотирох, шістьох приводять з гір та сіл. Вчера двох з Вербівця, кованих та катованих привели до Коломиї, а вони там сконали.** Увесь нарід молиться до Америки. Як не буде відтам ратунку, то по нас і сліду не лишиться.

Вчера у Рознові був великий бунт, гонились за „добровольцями", а селяни поставились. Тоді наїхала їх ціла хмара, **змасакрували село, попалили та до чиста зрабували.**

Дуже собі хвалять Поляки „пана вуйта з Москалюфкі". Кажуть, „же бардзо пожондни вуйт", а нам ясно, що пан Лелет то є польський підніжок, а наш зрадник і хрунь. Нерозпізналибисьте, що за падлюки поробились із таких Лелетів.

Будьте здорові ....

Додаток піславшого цей лист:

Колись оцей Лелет розбивався по всіх українських вічах і горлав проти української інтелігенції. Він звав себе радикалом і казав, що Україна збудується хлопськими та робітничими руками, без інтелігенції. Коли почуєте таку саму бесіду в Америці, де хтось на вічу кричить проти своїх свідомих людий, то женіть і знищте його як скажену собаку. До організації, до вироблення програми, до освідомлення робучих мас, до усеї народньої роботи треба розумних, учених людий. Нарід без інтелігенції це тіло без голови. У будучій хлопській нашій державі наша інтелігенція займе належне їй місце. Наша біда, що маємо замало тої своєї рідної інтелігенції!

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Підписаний „Семеон Г...с", Бейон. — Зробіть так, як радите другим зробити, а увіримо, що думаєте справедливо. Але вигортати ґрань чужими руками, це не велика штука. Що доторкається протестів, то вони мають таке саме значінне, як „рекурс" (спротив, „аппіл") проти несправедливого судового рішення. Ті протести це зазначенне нашого права перед американським і другими урядами. — Признаємо вам у тім правду, що самою дипльоматією і протестами не доконаємо нічого. Поки наше правительство не буде мати за собою оружну силу, поти ціла „дипльоматія" не вдіє нічого. Однак ми думаємо, що уряд Петрушевича розуміє це так само добре, як ви, або я.

Член У. Н. Дому, Миннеаполис. — Вибачте, але ми маємо більше довіре до своїх, цеб то до членів У. Н. Союза, чим до людий поза нашою орґанізацією. Ми пересвідчені, що кождий щирий Українець та Українка повинні бути в У. Н. С. Вашого допису не помістимо.

НАША ЗАПОВІДЬ.

Хоч тюрми над нами розпяли кирею,
Хоч в серцях наших болючі зітхання,
Знесилені тілом, не душею,
Ми горді на наші страждання.

Хоч ворог хитрий і лукавий,
Для нього мук наших все мало;
Хоч шлях наш тернистий, кровавий
І многих між нами не стало —

Для нас один девіз — одна дорога:
Се правди над злом перемога!
І заповідь для нас єдина:
Вільна Соборна Україна!

Дмитро Беч.

НЕ ЗДАМОСЯ ВОРОГАМ!

(Виняток із листу з краю).

Калуш, дня 17. 2, 1923.

В Калуши нічо цікавого; було війско та забралось, а на його місце прийшло нове та розлазиться по селах та виланує тих що не зголосились до війска. Добре бодай, що опустили салю Народного Дому, де довший час були та цілковито знищили так салю як і сцену. Як війско було в салі, немож було дати ані представлення ані забави. Аж тепер наші аматори рухаються та дають в неділю виставу під титулом „Вампір". Відтак дають концерт в честь Т. Шевченка в марті. Маруся бере участь в концерті бо співає. Мої діти всі вже добре співають; нераз наша хата аж розлягаесь від наших пісень укр., а це нам приносить розраду в так тяжких часах. Цими днями все подорожіло подвійно, от один примір: одного дня був цукор 3,200 мк, зараз на другий день 4,200 мп., а третого дня вже 5,500 мп. і так всі артикули. Оден сяг дров коштує вже 150,000 мп. де перед місяцем коштував 80,000 мп.

Ми часописи укр. читаємо, і все знаємо що Українці в Америці роблять. Там ви опадаткувались на річ старого краю, але щож, коли то все приходить в центр, т. є. до Львова, то на Рідну Школу, то на інші інституції наші, а на провінцію з того недають нічого. От ми, в Калуші, маємо курси гімназійні і семинарійні, але зі Львова не дають жадної помочі. Мусимо самі оплачувати професорів, давати на опал і т. д. Крім того у нас також збирають при кождій нагоді на Рідну Школу, а проводирі наші відсилають у Львів, а на нашу школу в місци нічого! Такcамо дієсь, наприклад, з інвалідами военними. Товариство інвалідів у Львові дістає якісь запомоги, то можуть бідні люди яко тако вегетувати, а у нас, в Калуши, є кружок укр. інвалідів і той є позбавлений всякої допомоги та ратуєсь від голодової смерти власною помочию. На мою думку булоби ліпше, якби і провінція щось з Ваших американських дарів дістала. Львів вправді в часописях оголошує, яка поміч з Америки від Вас надійшла і де розділили, але нам з того нічо!

В нашім укр. народі дух бадьорий і тримає лише з урядом Петрушевича і більше з нікоми. Помимо ворожих підшептів недаєся збаламутити.

Увага Ред. Ком.: Жалі, висловлені у цім листі, що американська поміч не доходить до усіх закутин краю, є тільки з части оправдана. Є фактом, що тої помочі приходить замало і не можна належно помочи усім. Тільки не годиться вже ніяк забувати за укр. інвалідів, які втратили своє здоровлю в обороні рідного краю. Для них мусять найтися фонди! Розуміється, що і всі другі справи суть важні. На це оден тільки спосіб, а саме безвипинна збірка жертв. Українець, що жалує заплатити дрібну суму на народний податок, повинен бути бойкотований поти, поки не зрозуміє свого обовязку.

Крім того богатші люди повинні, від часу до часу, зложити надзвичайні дари підмогу доброму, народному ділу!

З ЧЕХ.

Маймо віру в себе самих.

Дорогий Друже!

Біда брате з нами! Рада Амбасадорів признала все Польщі. Бідні ми і через це бідні, бо немаємо крісів в руках. Прийде скоро час, що нас Чехи передадуть Полякам. Що тепер пічну, то Бог знає, До Польщі не піду, на Велику Україну також непіду, і де чоловік тепер маєся подіти. Гроша нема при души, а роботи тут рівнож нема, бо своїх робітників богато без роботи.

Хотівбим за всяку ціну дістатися до Америки, бо іншого виходу для мене нема. Дожився чоловік гарних часів. Нема справедливости на світі. Рада Амбасадорів одноголосно признала Галичину Польщі; без жадних застережень віддали тільки міліонів українського народа в неволю, не питаючись про се нікого. Любий Друже! Серце з того жалю дреся на кусні. Очікуємо тепер, що на це скаже наше правительство. Мусимо робити повстання і різати ляхів без пощадно. Але на все треба гроша, а де їх взяти? Наше правительство де возьме? Одна підпора була Америка і Канада, а і там людий баламутили наші соціялісти та комуністи. Наше правительство богато гроша потребує на удержанне всіх посольств за границею, удержанне цілої еміграції війскової та цивільної, на пропаганду в краю, на школи, і т. п. На то все треба богато гроша. А тепер скілько університет коштує в Празі, де є звиш 1,600 студентів?

В Галичині Поляки мордують наших людий і з нами то саме буде, коли нас відставлять Чехи до границі та передадуть Полякам в руки.

Тепер треба буде знова устроїти якийсь відділ та вислати до Галичини, щоб показати Полякам, що ми не піддамось, усьо то богато гроша пожирає.

Смаль Стоцький є дуже чесний чоловік. Він здає єрахунки до сотика нашому правительству. Коли він щось дістане то усьо віддає, де і кому призначено.

Нім мій лист до Вас дійде то докладнійше довідаєтеся про нашу справу. Я сегодня вичитав в часописі телеграму з Варшави, що Галичина приділена до Польщі. Очікуємо завтрішного для телеграми з Парижа. (Далі приватне).

Йозефів, 16. III, 1923.

Василь ....

ЗАСУД Б. ПОСЛА О. ОНИШКЕВИЧА СТАРОСТВОМ В РУДКАХ НА 14 ДНІВ АРЕШТУ І 36,000 МП. КОШТІВ КАРНОГО ПОСТУПОВАННЯ

Староство в Рудках не хоче полагоджувати рекламаційних справ тих осіб покликаних до польського війска, що предложили родинні витяги в українській мові. Навіть авторизовані переклади на польську мову не вдоволяли п. старосту; уряди парохіяльні мусіли сі викази виставляти по латині або по українськи і по латині. Крім декана о. Ковальського і о. Онишкевича, всі парохіяльні уряди послухали сего приказу старости, нібито, щоби помогти парохіянам виреклямуватися з війска, за що їх похвалив староста на сесії війтів. Щоби покарати непокірних священиків, приїхав 16. лютого 1923 секретар воєвідства з Рудок Скомпскі до Новосілок гостинних і засудив о. декана Ковальського на 12.140 мп. кари. Відтак поїхав до Купнович, при помочи команданта поліції взяв насильно метрикальні книги, сконстатував, що вони від р. 1903 ведені по українськи, що родинні викази годяться з сими книгами і засудив о. Онишкевича на 7 днів арешту і 36.000 мп. карного поступовання, додаючи з кпинами „нех біскуп заплаці". Скомпскі поучив о. Онишкевича, що до 2 днів може зголосити, а до 3 днів і внести відклик, не чекаючи на письменний вирок, котрий прийде пізнійше. Мотивів засуду жадних не подав. На другий день о. Онишкевич мав візвання до староства і тут п. Скомпскі засудив його знов на 7 днів арешту за „чин демонстрацийни, ктуримби замєржоно обявіць нєхенць до ржонду, альбо лєкцеважене до єго розпоржондзень". Ходило о се: перед конскрипцією зааранжував о. Онишкевич збірку підписів проти конскрипції. Коли вже підписи через тиждень зібрано і вислано куди треба, поліція „впала на троп" (а то робилося публично починаючи від війта) і донесла до суду і староства, що о. Онишкевич не лиш зааранжував збірку підписів, але намовляв 3 парубків, коли ці прийшли до нього радитися в справі аматорського представлення, щоби ніхто не ішов до конскрипції. Суд ствердив свідками, що так не було і прокураторія дальше не мала підстави вести слідства. Отже вона віддала староству в Рудках сю справу до дальших доходжень, а Скомпскі вважав непотрібним, дальше доходити справи і-розтяв узол, засуджуючи о. Онишкевича на 7 днів арешту. На жадання вироку на письмі з мотивами, сказав, що вирок прийде пізнійше, а мотиви повисші подиктував. Знов 1 день до зголошення а 3 дни до внесення відклику не узглядньюючи і слідуючого дня — неділі. О. Онишкевич мусів сейчас написати відклик і внести, розуміється, не знаючи докладно своєї мнимої вини. Вироки до тепер не прийшли, а 4 парохіян жовнірів до тепер не вернуло домів, мимо що староста Ленчевскі вдоволений з карної експедиції Скомпского, третього дня по ній обіцяв рідни, що реклямовані за кілька день вернуть домів.

СУД ЧЕСТИ В ВАРШАВСЬКОМУ СОЙМІ

Підчас дискусії про принятя устави в справі кар за несвоечасну уплату податків послом М. Луцкевичем в його промові зачеплено справу про права української мови й про правний стан Східної Галичини. Коли М. Луцкевич в своїй промові згадав що суверенами Галичини є великі держави а не Польща, то пос. Хацінські з місця вигукнув: „Пан собе з провокаціє ржемьосло робі". Наш посол в звязку з цими образливими вигуками звернувся до маршалка сойму з проханням передати цю справу судові чести.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 234 повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 7. годині вечером в пятницю, 13. цвітня в Лютвина гали при Фронт і Савт Парк ул. На порядку нарад справозданне урядників і контрольної комісії. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — І. Ґенеґа, предс.; С. Могила, секр.

ВЕСТ ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Згода, від. 62 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 3. годині пополудни в неділю, 15. цвітня під ч. 6177 Ґленмор Евню. На порядку нарад є важні справи до полагодження і будесь приймати нових членів до У. Н. Союза і до Товариства без вступного. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Н. Вовк, пр.; В. Бідей, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. То. Мир, від. 329 повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о 3. годині пополудни в неділю, 15. квітня в гали Укр. Громади під ч. 2309 Фермонт Евню. — Н. Самбір, предс.; І. Слободзян, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. о. Николая, від. 106 повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 1.30 годині поп. в неділю, 22. квітня в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів явитись на мітингу і привести своїх знакомих або вписалися до У. Н. Союза, бо тепер принимаєсь нових членів без вступного. — М. Петрів, предс.; В. Гриньків, секр.

ЮТИКА, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 58 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 12. годині вполудне в неділю, 15. цвітня в гали литовській під ч. 314 Никол стр. Буде вибиратись комітет до роботи на баль, а також є другі важні справи. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — П. Ликтей, предс.; В. Лисогір, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 170 повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 7. годині вечером в суботу, 14. цвітня в церковній гали під ч. 57-59 Сусекс і Ґрін. На порядку нарад справозданне урядників і контрольної комісії. Будеться принимати нових членів до Товариства і до У. Н. Союза без вступного. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — А. Кругляк, предс.; І. Павлик, секр.

ЛАНКАСТЕР, Н. Й. Бр. св. Василія, Вел., від. 87 повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 15. цвітня в Кушинґ гали під ч. 24 Сентрал Евню. На порядку нарад буде справозданне за 3 місяці і другі важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Н. Трояновський, предс.; К. Купер, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367 повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 15. цвітня в церковній гали під ч. 303 Ґудсон Евню. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження і справозданне з піврічної роботи. Проситься членів явитись на означений час. — А. Бабій, предс.; М. Антонів, секр.

СЛИКВИЛ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 126 повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 2. годині пополудни в неділю, 15. цвітня. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — М. Біґоніс, предс.; Л. Лопушанський, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370 повідомляє, що мітинґ відбудеться о 2. годині пополудни в неділю, 15. квітня в церковній гали під ч. 127 Парк ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Просимо явитись на час. — М. Довгий, предс.; Н. Хабінець, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Петра і Павла, від. 27 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 3. годині пополудни в неділю, 15. цвітня в парафіяльній гали під ч. 93 Вен Бюрен ул. На порядку нарад важні справи до полагодження. Кождий член повинен явитись. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — І. Лешків, предс.; В. Гладкий, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о годині 2.30 пополудни в неділю, 15. квітня в гали У. Н. Дому під ч. 217-19 Іст 6-та ул. Кождий член повинен привести зі собою одного нового члена до Товариства і до У. Н. Союза. Неявившийся член заплатить кару після ухвали. — Н. Ковбасник, секр.

МЕКАДУ, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 8 повідомляє, що мітинґ відбудеться о 1. годині пополудни в неділю, 15. цвітня в церковній гали при Вест Блейн стріт. На порядку нарад є важні справи до полагодження. — І. Когут, предс.; П. Пухир, секр.

КІЛЬКО ЗЛОЖИЛИ ПООДИНОКІ ОСОБИ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ

(Послідний спис).

(9)

251) З Нюарк, Н. Дж., Іван Голубович 5.00
252) З Амік, Міш., Ів. Мислик 5.00
253) З Сенборн, Н. Й., Іван Яблонський 20.00
254) З Рачестер, Н. Й., Михаїл Сливат 5.00
255) З Спринг Вели, Н. Й., збірку переслав п. К. Ількiв 16.00
Зложили: О. Хомий 3.00; І. Брега 2.25; по 1.00; К. Ільків, К. Роговський, С. Махомета, Д. Сойчук, Д. Романський, Анна Шимкайло, Ольга Кашиньска, Н. Леськів, І. Гамлій; М. Орищин 75 цнт.; по 50 цнт.: М. Терпеливець, С. Чавус, І. Кріль, П. Мирдак.
256) З Шікаго, Ілл., збірку від 19-ої Сотні Січової Орг. переслала п-ні Марія Білик 75.00
Зложили: Дохід з забави, яку устроїли Січовички 19-ої сотні 50.00; жертви які зібрав п. К. Падяк: Дмитро Гінсюрський, Ів. Шуминський і Дмитро Гнида по 5.00; по 2.00: Дмитро Єндзю, Василь Гула, Николай Кульпа, Дмитро Томашівський; по 1.00: Михаїл Чорняк, Мих. Гірка.
257) З Филаделфії, Па., збірка яка вплинула до 7-ої Сотні Січової Орг., переслав п. Петро Кокодинський 2.50
258) З Нюарк, Н. Дж., від п-і Ол. Бучак, переслав п. І. Бакун 1.00
259) З Гемтремк, Міш., Павло Войтович 5.00
260) З Елизабет, Н. Дж., від Михаїла Заканич переслав п. Василь Левчик 5.00
261) З Пасейк, Н. Дж., збірку яку зложили дівчата і хлопці при укр. школі ім. св. о. Николая, переслав п. Вол. Шафран 13.55
Зложили: Стефанія Онишкевичівна 1.55; Ольга Ящаківна 1.16; Марія Криловська 1.00; Марія Галеківна, Віра Білоруська, Ярослава Білоруська, Наталія Білоруська по 50 цнт.; Марія Боднарчуківна 45 цнт.; Юлія Табачуківна 39 цнт.; Ольга Шипошівна, Павліна Раврилюківна, Анна Раврилюківна, Катерина Смеркалівна по 25 цнт.; Ольга Куцанівна, Анна Хованцівна по 20 цнт.; Вероніка Шкапаківна 11 цнт.; Марія Кучівна, Ольга Данчаківна по 10 цнт.; Анна Левчаниківна, Анна Тимківна по 6 цнт.; Ольга Барна, Анна Барна, Марія Тимківна по 5 цнт.; Марія Кучівна 2 цнт.; Александер Білоруський 77 цнт.; Володимир Шафран 63 цнт.; Василь Долинський 51 цнт.; Михайло Долинський, Іван Сова по 50 цнт.; Мих. Роздябик 35 цнт.; Петро Швець 25 цнт.; Йосиф Полиняк 21 ц.; Петро Сова, Еміліян Хованець по 20 цнт.; Василь Барна 19 ц.; Іван Паробій 18 ц.; Володимир Табачук 14 ц.; Михайло Гладкий 11 ц.; Йосиф Пеляк, Михайло Михалик по 8 цнт.; Андрій Полиняк 5 цнт.; Стефан Пеляк 3 цнт.; Вол. Барна 2 цнт.
262) З Йорквил, Н. Й., Стефан Замора 5.00
263) З Турнерз Фолс, Масс., Данило Данилюк 5.00
264) З Вест Пулман, Ілл., від Ілії Романюка переслав п. В. Гавришків 10.00
265) З Спринг Вели, Н. Й., Андрій Кашинський 10.00
266) З Вестгемптон, Н. Й., Сава Гірчиця 3.50
267) З Бруклин, Н. Й., від Гр. Чопойдало переслав п. Володимир Яськевич 5.00
268) З Ню Йорк Сіти, Михаїл Луцик 5.00
269) З Микіс Ракс, Па., збірку переслав о. Олек. Пик 37.05
Зложили: З панахиди в церкві Пр. Діви Марії 22.05; о. Олександер Пик 10.00; Анд. Гальчак 5.00.
270) З Ст. Джозеф, Мо., збірку з панахиди в церкві св. Йосифа переслав о. Д. Гірецький 15.00
271) З Найеґра Фолс, Н. Й., збірку з панахиди переслав п. Іван Борис 8.86
272) З Йорквил, О., збірку переслав п. Іван Станько 9.00
Зложили: Семеон Мисько 5.00; Петро Федаш 2.00; Іван Станько і Антін Мисько по 1.00.
273) З Лорейн, О., збірку через Обєднання переслав п. Михайло Запотічний 30.25
Зложили: по 2.00: Іван Задорожний, Григорий Лавринець, Теодор Вільготний, Мих. Сивен; по 1.00: Фурдин Венедик, Василь Качай, Василь Фурдин, Теодор Тузінський, Никола Гезин, Никола Кавяк, Іван Діль, Мих. Запотічний, Теодор Яжик, Іван Салак, Стефан Радик, Іван Пінцура, Василь Запотічний, Михаїл Щурко, Іван Швець, Теод. Козопас, Ілія Дудяк, Василь Лозінський, Іван Кульчицький, Ів. Панько, Ник. Макара; по 50 ц.: Дмитро Козопас, Мих. Митетка; Василь Денега 25 цнт.
274) З Колвер, Па., Вас. Хомин 5.00
275) З Авґоста, Джа., Юліян Вітенько 5.00
276) З Шамокін, Па., від Івана Козака переслав п. А. Дроздяк. 2.00
277) З Ню Йорк Сіти, Ст. Гиса 5.00
278) З Шікаго, Ілл., від Василя Вітовинського переслав п. Кирило Падяк 5.00
279) З Ансонія, Конн., Іван і Олена Прийдун 8.00
280) З Мікіспорт, Па., збірку переслав о. І. Теодорович 165.71
Зложили: Укр. гр. кат. церков з панахиди 12.00; о. Теодорович, Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 131 Провидіння і Іван Мевкало по 10.00; Тов. Січ, від 132 У. Н. Союза, Сестр. Усп. Пр. Діви Марії, від. 20 Провидіння, Дмитро Добромиль, Укр. гр. кат. церков св. Івана Хрестителя, Тов. Боян і Амат. Кружок, Бр. св. Івана Хрестителя по 5.00; Данило Липцан 4.00; по 2.00: Никола Липцан, Іван Говдиш, Семен Чистух, Дмитро Кримпса, Никола Ганяк, Теодор Дмитрищак, Катерина Коцюба, Никола Лазорищак; Василь Грацонь 1.50; по 1.00: Мих. Лабащ, Петро Бойко, Онуфрій Лесняк, Михайло Халанич, Михаліна Валігура, Марія Валігура, Іван Сірий, Марія Маркович, Й. Боришкевич, Никола Сорочак, Михайло Кушнір, Василь Качунь, Г. Токарський, Стефан Гордійчук, Василь Костищак, Анна Хоцінська, Іван Гайдук, Теод. Дідд, Петро Волос, Василь Кочкодан, Іван Коцюба, Петро Сова, Гнат Солян, Дм. Хоцінський (мол.), Дмитро Печар, Стефан Возняк, Дмитро Сова, Никола Макух, Василь Валігура, Василь Смольніцький, Стефан Филима, Дмитро Біньо, Теодор Конар, Іван Кожушко, Качайло Іван, Іван Вітюк, Василь Руцкий, Йосиф Білінський, Прокіп Кульчицький, Михайло Лазорищак, Анд. Плаваник, Методій Яблінський, Анд. Яблінський, Марта Байко, Гриць Гайдук, Петро Ваганка, Олекса Палка, Гриць Мадяровський, Тимко Байдович, Антін Яцків, Данько Цапар, Стефан Білінський, Адам Левіч, Андрій Триналецький, Павло Голодний; по 50 цнт.: Марія Тиханська, Гр. Поповиу, Кость Бохенько, Гр. Куніцький; дрібними датками 15.21.
281) З Ню Гейвен, Конн., Петро Баран 5.00

(Дальше буде).

АПТИКАРСТВО СЯГАЄ 700 ЛІТ.

В слідуючім році аптикарство буде обходити память 700 літ. В р. 1224 Фридерик II. король німецький і цісар римський, видав своє власне розпоряджене, силою котрого аптикарство стало признане як осібна професія. В тих часах Італійці видавали найбільше виночлених аптикарів. Сам Фридерик був надто інтересуючою особою. Його сицілійський двір був осередком наук, де вчені християни, жиди, магометане знаходили гостинне приняття. Він заложив в Неаполю університет і був щедрим опікуном славної медичної школи в Салерно. Від того часу минуло 700 літ і теперішна американська аптика має тесаме значіння що давнійша оригінальна грецька „Apotheke" або італійська „Bottega" що значить „добре заосмотрений склеп". А до першорядних лікарств, котрі там продаються належить Трінера Гірке Вино, незрівнане лікарство на лихий апетит, затверджения, біль голови, безсонність і подібні долегливости желудка, Трінера Лініменг на ревматизм і невральгію, Трінера Лагодитель кашлю як також ріжні знамениті препарати як Трінера Крем до зубів, Трінера Плинний Шампу, Трінера вода на руки (Hand Lotion) і т. д. Жадайте їх у аптикаря або доставці лікарств і попробуйте їх! По всі інформації пишіть до Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

Богдан Лепкий.

ПЕРША ЗІРКА.

Доктор Стефан Русович уставав о годині 8 рано. До девятої одягався і снідав, о 9 відбирав почту і до десятої прочитував листи й часописі, від 10 до 12 ординував, а о 12 виходив на місто, звідкіля вертав щойно коло півночі.

Так жив від пятьох літ і було йому добре. Недужі зверталися до нього з повним довірєм, знайомі любили його за тиху і приязну вдачу, а сам про себе він також мав доволі добре поняття. „Не краду, думав собі, не розбиваю, за усьо плачу, і то готівкою, — mein Liebchen, was willst du noch mehr?"

І нині він так само збудився о годині 8, одягся дужестаранно, випив снідання і задзвонив на слугу.

„Подати мені почту!"

Пять хвилин по девятій сидів у бігуновому кріслі, коло нього стояв невеличкий японський столик, а на ньому лехали всякі часописі й листи.

Пан доктор брав один по одному, розрізував кістяним ножиком куверту і читаючи сміявся, крутив на знак вдоволення свої гарні вуса, або поважно хмурив високе біле чоло. Були то переважно листи від знайомих Віденців і Віденок, бо з земляками він майже не листувався. Родичі померли, знайомі забули про нього і не було до кого писати.

Так само часописі він держав самі німецькі, а тільки один, одинокий „рутенський" дневник, що нагадував йому колишню біду й нужду.

Як мило згадувати лихо, що минуло!

Той „рутенський" дневник то була остання нитка між ним і вітчиною; не будь її, пан Русович був би правдивим вольним чоловіком, Віденцем із крови й кості. А так — раз на день він почував себе сином бідного покривдженого галицького мужика. Нічого лекшого, як тую нитку прірвати, — справді дивно, чому він того не зробив. Може була це звичайна привичка, а може цікавість, а може одна з тих невідгаданих тайн, що лежать на споді людської душі, як невідомі досі пів звірі-пів ростини на дні незглубимого моря.

Прочитавши листи і переглянувши німецькі часописі, доктор Русович розірвав опаску „рутенського" дневника. Починав від новинок, від того, яке завтра свято. Яке? — Навечеріє Рождества Господнього, значиться — святий вечір. Так, святий вечір... Випустив із рук часопись і десятий раз повторив „святий вечір".

Такий з дванайцятьма стравами, із пахучим сіном, із квочкою, з дідухом, із кутею із кутею і з колядою; такий наш сільський святий вечір, що пригадує якісь давні, дуже давні часи. „В тім, щось є! Так, у тім щось є".

Пан доктор давно позбувся „рутенської шлямазарности", він навіть вірив, що Рутенцям було би далеко ліпше, колиб у них не булотакої плаксивої вдачі" і тому він дуже здивувався, звідки у нього взявся нараз такий ліричний настрій. „Святий вечір! В тім щось є!"

Закурив гарне порторіко, пустив крісло в рух і гойдаючися став снувати думки.

Буде тому як раз пять літ. Він тоді кінчив медицину і хотів чим скорше здати іспит та стати лікарем. Нехай хоч на старости літ натішаться його родичі своїм „паном доктором". Та не судилося їм діждати тої потіхи. Як прийшла зима і мокра осінь, повмирали обоє. А він навіть на похорон не їздив, бо довідався за пізно. Місцевий парох не радив родині тягнути його в таку далеку дорогу та ще перед останнім ригорозом. За те запросив його на свята. „Приїдьте, пане доктор — писав — та най вам здається, що їдете до своєї власної хати, бо ми на вас дивимося, як на сина". І він поїхав. Завтра пять літ мине від тої хвилини, як закутаний в стару медвежу шубу, припорошений снігом і з обмерзлими вусами в'їхав на попівство в Розпукові. Завтра пять літ, — як той час скоро минає! Як тепло було в сільській старосвітській хаті, як чисто і привітно! А як його там радо вітали, мов не знати якого добродія! Йому до нині соромно, що ті люди були для нього такі добрі. А він?... А бо він що? Нікого не вбив, не обікрав, за всьо готівкою платить і вже!... Панна Надя накривала стіл до святої вечері. І чи той поспіх, із яким зносила тарілки і тарелі, чи праця в перекарні, чи може... досить, що румяна була, як яблуко нахилене до сонця. Він помагав їй у роботі, а краще сказати спиняв, навіть збив одну тарілку. А як накрили стіл, то пішли виглядати першої зірки: як діти. Бігали від вікна до вікна і визирали чи не сходить. „Ану звідки зійде, чи від села, чи від ліса? Я кажу, що від села. А я, що від ліса". Аж і зійшла. Зійшла над цвинтарем, бліда і тиха, як сирітська. І він добре тямить тую хвилину, коли обоє стояли біля вікна і мовчки дивилися на ту першу зірку. Стояли близько себе, бо близькі були собі гадками, душею і бажаннями, які в тую хвилину слали до тої першої зірки... Завтра мине пять літ. І щож здійснилося з тих бажань, що він у загалі зробив за той час? Вирвав кілька сот зубів, випив кілька бочок пива і більше що? От краще не казати. І який же буде завтра той його святий вечір.

Кілька товаришів Німців, кілька німецьких дотепів, кілька „великих пив", а потім чотири пусті стіни... Ні, так довше не може бути!

Кинув недопалене порторіко, відсунув столик і взяв ходити по хаті неспокійно, скорою ходою...

Поїде. Най діється, що хоче, а він таки поїде. Як то, щоби він не мав такого гарного, свого святого вечера? Такого із кутею, з дідухом, із сіном і... і з панною Надею. Так із Надею. Або що? Або він дитина, щоби мав соромитися того? Отже з панною Надею. Виїде нині в вечір, а завтра в полудне буде в Золочеві. Тут з'їсть обід, візьме фіякра і на вечір стане в Розпукові. А хорі? Хорі? — Деяким вичистить зуби, затруе, заложить тимчасову пломбу, а иньших справить до свого знайомого, молодого дентиста. Він і так не має що робити. Задзвонив на слугу і казав ладити валізу.

„Яку?"

„Ту велику. Іду на кілька днів".

Слуга витріщив очи, якби сам собі не вірив.

„Іду на кілька днів — розумієш?" повторив доктор.

„Розумію — прошу пана".

„Ну — то рушай!"

На другий день перший раз від пятьох літ зійшло йому сонце над рідною землею. Перший раз від пятьох літ побачив рідні села і почув рідну живу бесіду. Дивувався, що хати такі самі маленькі і нужденні, як колись, що діти по снігу ходять босі, а жінки двигають воду о-слиці, совгаючися і падучи по дорозі. Стара біда, — лиш одно його вдоволяло; — ці люди мали такі білі, здорові зуби.

Коло Перемишля зробилося цілком ясно. Сонце озолотило верхи дерев і церковні хрести. І тепер побачив доктор Русович одну велику зміну. Він запримітив, що давні, деревляні, тісні, але гарні, характеристичні сільські церкви, мовби під землею позападалися, а на їх місці повиростали муровані, банясті, присадковаті, одна на одну схожі, як із одної фабрики спроваджені і повмуровувані в землю.

Коло них стояли звичайно великі, також муровані приходства. При них тим нужденніше виглядали ці згорблені, повикривлювані мужицькі хати. Визираючи крізь вікно другої кляси питався сам себе: хто відчинить в тих хатах маленькі, вічно замкнуті віконця і хто впустить крізь них сонце, воздух і освіту?

А питаючося так, почував себе винуватим, якоюсь несвідомою, а все таки великою виною...

І тепер пригадав собі свої молодечі мрії і може перший раз у життю побачив бездонну пропасть між намірами й ділом. Пригадав собі її, Надю, як підчас свят перечиться з своїм сусідом, що звісний був із перестарілих поглядів на соціяльні справи. Видить, як та молода, чотирнацятьлітна дівчина побиває його щирістю гадок і правостю волі, найсильнійшою, своєю збруєю і чує, що вона мала слушність і що годилося стати по її боці. До життя треба ідеалів, інакше чоловік худобіє. На те нема ради...

Чим дальше їде, тим більший неспокій обгортає його, як ученика, що зі школи вертає до батьківського дому. Здається йому, що галицькі залізниці їдуть дуже поволи і що він ногами скорше забіг би.

А він аж пять літ пересидів на місці і зовсім не спішився. Справд, як не могло бути! Чому його не скортіло поїхати сюди?

Не розуміє...

В кінці — Золочів. Ну, славити Бога. Тут уже він як дома. Тут знає кождий куток, кожду хату, кождий камінь при дорозі...

Казав забрати свій клунок і нести до фіякра.

Та в сіньох сталося з ним щось дивного.

Просто напад Євреїв. Чотири сини Ізраеля, брудні, з торічним болотом, не тільки на чоботятах, але навіть на лиці кинулися на його валізу, та почали тягнути кождий до себе. Кілька иньших припало до збентеженого доктора і вимахуючи батогами взяли його тягнути кождий до свого воза. „Я вельможного пана за корону завезу до міста".

„Мої коні ліпші, його півтора кінь по дорозі здохне".

„Най ласкавий пан сідають на мій ,повуз'. Такого „повузу' і ві Львові нема".

Доктор підняв палицю, відтрутив найблизшого напасника і лиш тоді приступив до торгу. Чистий напад розбишаків і то в білу днину. Це також одна з галицьких „своєрідностий".

Стративши чверть години часу на торги, без яких у Галичині ніде не обійдеться, вибрав найліпшийи овіз і найменьше худі коні та казав себе везти на обід, а відтак до Розпукова.

Давно не було йому так мило і давно не почував він себе таким молодим і щасливим, як у тую хвилину. На дворі невеличкий мороз, а він сидить у теплій шубі та розглядається по лісах, полях і селах, яких не видів так довго. „Витайте, старі, добрі други! Ось я знов між вами. Не гадайте, що я про вас забув у великому місті, що вас не люблю! Борони Боже. Ви мені подавньому милі. Підождіть, може я частійше буду видатися з вами, а може остануся у вас на все. Побачимо!"

Дзвінки дзвонять, як на процесії і віз доволі скоро котиться по гладкій, снігом припорошеній дорозі.

„Цікавий я, що вони скажуть, як мене побачать? Здивуються, цілком природно, що здивуються, а потім стануть оглядати мене з усіх боків, чи дуже змінився. Потім пані добродійка побіжать у пекарню, щоб скорше давати вечерю, бо я годен, а отець добродій засиплять мене питаннями про війну, про парлямент, про конституцію в Росії. А Надя?... Пригадає йому старі добрі часи, коли вони собі „тикали". Певно, що так, не інакше. Не знав, чи дуже змінилася? Всеж то пять літ минуло. Тоді мала чотирнацять і ходила в при короткій суконці, а тепер їй девятнацять — панна. Мабуть виросла, споважніла. А не знав, чи має такі румянці, як яблуко, звернене до сонця? Побачимо".

За такими гадками не счувся, як повіз в'їхав на попівство в Розпукові.

Той самий прикрий заїзд, той самий старий пес гавкнув на них кілька разів, як за напасть і пішов спати в солому і той самий пастух нє сіно для коров, бо то нині святий вечір і худобі годиться краще попоісти.

Пан доктор зліз і пішов на ганок. Нові сходи. Тамті мабуть зігнили. І двері теж нові. Трошки більші й гарнійші. Потиснув за клямку жде. Нема нікого. Застукав до вікна й чув, як стукало йому в грудях серце. В тім ізза угла вибігла боса дівчина і спускаючи соромливо очи до долу промовила: „Най пан ідуть наоколо, бо туди замкнено".

Пішов наоколо. В сінях привітала його мокрим поцілуєм кухонна пара, приправлена запахом вареної риби, сливок і горівки з медом.

З сіний, через канцелярію, увійшов до гостинної. Не змінилася нічого. Тільки змаліла, зробилася низша й сумнійша. Між двома вікнами стояла та сама рзьблена, висока канапа, крита старим рипсом увеликі китиці. Перед нею величезний турецький ковер, а на коврі шість таких самих, як канапа високих фотелів. Під зеркалом на столі годинник із ковалями, що видзвонювали на клепалі години, в кошах квітки і більш нічого. На стінах великі, святі образи. Все те стояло від трицятьох літ на тім самім місці, застоялося і зіллялося з собою в якусь нероздільну цілість. Всюди чисто, ясно, ніде ні порошинки. Тільки фортепяну не було. — Певно перенесли до иньшої кімнати — погадав собі Стефан. Ще він і не роздивився гаразд, як від їдальні надійшла вона — пані добродійка. Привітала його сердечно, але спокійно. Попросила сідати і сама пірнула в високий, старосвітський фотель.

„Як на старому портреті" — погадав собі Стефан, приглядаючися її срібному волоссю, вільному чорному кафтанові і високим, різьбленим плечам фотелю. „Який гарний портрет"...

„Так ви собі таки раз про нас старих пригадали та приїхали нас потішити — почала рівним дзвінким голосом. — А ми думали вже собі, що ви в тому Відні геть до чиста змінчилися. Тож-то буде радости, як мій старий верне."

„А деж отець добродій поїхали?"

„На друге село, до хорого. Поки стемніється, повинен бути. Знає, що я чекаю з вечерою".

„Пані Добродійка?"

„Я..."

То слово „я" мало свій дивний глухий, немилий звук.

„А панна Надя?" — спитав несміло Стефан.

„Надя..." повторила їмость. Так, де панна Надя?" повторив своє питаня, Стефан.

Замість відповіді взяла його за руку і попровадила до вікна.

„Там!" — сказала показуючи на цвинтар.

Стефан мимохіть глянув. Із вікна видко було горб, засіяний численними маленькими горбками. На них лежав білий, зимний сніг. З-під снігу вилазили меньші й більші хрестики й хрести. Над ними кивалися безлисті вишні і білі березн. З самого краю стояв новий, білий хрест. Стефан вдивився в нього і не міг очий відорвати. Так, там вона?...

На дворі робилося сіро, а потім темно. Лиш той хрест стояв білий, ясний, великий.

В тім, на його лівому рамені щось блисло, як іскорка, як світлячок. То сходила перша зірка, — та сама, якої вони колись у двійку так радо, так весело визирали...